

Van weilanden naar woonwijken

Voorne-Putten 1945–1975

BOB BENSCHOP

Inhoud

1 Vooruitkijken 4
1945-1952

2 Rampzalige gevolgen 26
1953

3 Werk in uitvoering 44
1953-1959

4 Turbulente jaren 74
1960-1968

5 Volop in beweging 106
1969-1975

📖 Omslagfoto

De RTM-tram M1804 'Kievit' verlaat op 13 juni 1964 het station van Spijkenisse richting de Rosestraat in Rotterdam. Op de achtergrond staat op de Stationsstraat een wagen van Quak Melk te wachten: het bedrijf dat in de voorgaande halve eeuw flink was gegroeid en uiteindelijk een groot deel van Voorne-Putten en de Botlek en Europoort van melk voorzag.

Het was allemaal begonnen met Gilles Quak, die geen heil meer zag in zijn vlasserij en vanaf 1912 langs de huizen in Zuidland ging om melk te venten. Het was een succes: binnen enkele jaren groeide zijn bedrijf uit tot een zuivelfabriekje, dat in de loop der tijd steeds verder uitbreidde. Tussen 1960 en 1965 liet de firma Quak een compleet nieuwe fabriek bouwen, die echter geen lang leven beschoren was. In het proces van schaalvergrotingen, waarvan Quak aanvankelijk had geprofiteerd, moest de melkfabriek uiteindelijk het onderspit delven. Nadat op 22 mei 1976 de laatste melk was verwerkt, sloot Quak Melk definitief de deuren.

Inleiding

De beeldbank van het Streekarchief Voorne-Putten omvat inmiddels ruim vijftigduizend scans van foto's, dia's, glasnegatieven en prentbriefkaarten. Achter veel van die afbeeldingen schuilen de prachtigste verhalen uit onze regionale historie: van eenvoudige momentopnamen uit het dagelijks leven tot beelden van onvergetelijke hoogtepunten die op het netvlies gebrand staan.

Dit boek verhaalt aan de hand van simpele en bijzondere foto's over de decennia die Voorne-Putten op de meest fundamentele wijze hebben veranderd: de periode van 1945 tot 1975. Onder invloed van krachten die de regio niet altijd kon beheersen, begon de moderne samenleving aan zijn opmars. De groeiende welvaart stelde andere eisen en gaf een nieuwe invulling aan de leefomgeving. Hierdoor verdween het agrarische karakter weliswaar niet helemaal, maar een aanzienlijk deel van de weilanden maakte plaats voor woonwijken, wegen, industrie, winkelcentra en recreatiegebieden. De onafgebroken groei van de Rotterdamse haven en de gevolgen van de Watersnoodramp bepaalden daarbij min of meer de koers van de herinrichting van Voorne-Putten.

De foto's zijn voor het overgrote deel afkomstig uit de collecties die het Streekarchief beheert, aangevuld met afbeeldingen uit de verzamelingen persfoto's van het Nationaal Archief en de fotocollectie van het Stedsmuseum Hellevoetsluis. Het zijn stuk voor stuk mooie beelden uit ons collectieve geheugen, dat zo nu en dan wel wat opgefrist

kan worden. Niet zelden zijn vanzelfsprekendheden recenter verworven dan men denkt (gas, winkelcentra, veilige wegen) of blijken huidige problemen een voortvloeiende uit beslissingen die destijds logisch leken (infrastructuur, stedenbouwkundige trends). Het eiland Voorne-Putten is continu werk in uitvoering, waarbij voortschrijdend inzicht en nieuwe behoeften zo goed mogelijk in de historisch gegroeide situatie worden ingepast.

Van Weilanden naar Woonwijken biedt een kijkje op de diverse ontwikkelingen die de regio gekneed en gevormd hebben. Het geeft een dwarsdoorsnede van de gebeurtenissen, portretteert enkele bijzondere inwoners en behandelt de hoogte- en dieptepunten die zich zoal tussen 1945 en 1975 voordeden. Maar het is ook simpelweg een kijkboek, waarmee herinneringen opgehaald kunnen worden, aha-erlebnissen worden beleefd en nostalgisch gemijmerd kan worden over een tijd die niet meer is. Voor de jongere generaties en 'import' zal het ongetwijfeld tal van verrassende weetjes bevatten over de plekken waar ze dagelijks wonen, werken en recreëren.

Bob Benschop
Streekarchief Voorne-Putten

1 Vooruitkijken

1945-1952

Het plezier spat ervan af: vier kinderen zwemmen in het Kanaal door Voorne nabij de vesting van Hellevoetsluis. Het is augustus 1945 en de Duitse bezetting is enkele maanden eerder tot een einde gekomen. Voor de jeugd was het een spannende en machtig interessante periode geweest. Hun ouders waren na de bevrijding vooral opgelucht en durfden weer vooruit te kijken.

Het eiland was in de laatste twee oorlogsjaren zwaar aangetast. De sloop van woningen, de bouw van verdedigingswerken en de inundatie van polders hadden hun sporen nagelaten. Zo was veel van de vroegere bebouwing langs het Kanaal door Voorne afgebroken; in plaats daarvan was een tankversperring aangelegd. Op de achtergrond is de betonnen kolos te zien die in de volksmond als 'De Chinese Muur' bekend stond.

Voorne-Putten stond voor de taak de schade te herstellen en iedereen zette zijn schouders eronder. De onderlinge verhoudingen tussen bewoners waren door gemaakte keuzes, ondervonden leed en gedwongen tewerkstellingen soms erg gespannen en moesten geleidelijk aan normaliseren. Maar men wilde niet te veel terugdenken aan de voorbije jaren: het motto was vooruitkijken. Gezamenlijk werken aan de toekomst van de regio.

In de jaren direct na de bezetting bleef de distributie voor sommige producten nog lange tijd voortduren. Werk en onderwijs werden hervat en nadat de duinen ontdaan waren van oorlogstuig, ontstond daar weer meer ruimte voor ontspanning en recreatie. Intussen kwamen grote projecten op gang. Rotterdam richtte zijn blik westwaarts en zag uitgestrekte mogelijkheden voor de uitbreiding van de haven. De aanleg van de Brielse Maasdam was het eerste waterstaatkundige werk dat een stempel op Voorne drukte.

Terug naar de kust

🏠 Kamperen op het gors

Oostvoorne kwam zwaargehavend uit de oorlog: de hotels langs de Boulevard waren gesloopt en het ongerepte duinlandschap aangetast door honderden grote en kleine betonnen bunkers. Toch had de kust zijn aantrekkingskracht niet verloren en langzaam trok het toerisme weer aan.

Herbouw van de hotels was niet aan de orde. In de jaren dertig had de verhuur van kamers al flink aan populariteit ingeboet ten gunste van een andere vorm van recreatie: kamperen. Dat concentreerde zich in de polder Kruiningers Gors, die gunstig gelegen was aan de Brielse Maas, omzoomd door een duinstrook. Na de bezetting was het terrein veranderd in een kaalgehakte

vlakte, bezaaid met landmijnen. In het voorjaar van 1946 begon het herstel: de prikkeldraadversperringen werden verwijderd en bunkers werden dichtgemetseld. Nadat het gorssterrein was geëgaliseerd, kon onder toezicht van het gemeentebestuur een aanvang worden gemaakt met het realiseren van het groots opgezette plan dat in de voorgaande jaren was uitgewerkt: het 'Zomerhuis- en Kampeercentrum Het Kruiningers Gors'. Op een terrein van in totaal tachtig hectare was een kwart ingeruimd voor tenten en huisjes, terwijl de rest werd ingericht met wandelpaden, picknickplaatsen, speeltuinen en sportvelden. In 1947 verrezen langs het centrale plein een winkelgalerij en administratiegebouw met een wacht-

post voor de politie, een ziekenboeg en postkantoor. De primitieve beginjaren van het kamperen kwamen daarmee tot een einde: Oostvoorne kreeg een modern recreatiecentrum dat van alle gemakken voorzien was.

📍 **Knooppunt Stationsweg**

Door de constante aangroei van het Groene Strand was de vroegere bootverbinding via de steiger vanaf het strand niet meer mogelijk. Dagjesmensen kwamen nu per fiets – en een enkeling met de auto – via de Groene Kruisweg of met de tram. De gemeente Oostvoorne trad in bespreking met de directie van de RTM om diverse verbeteringen door te voeren. De trammaatschappij

kwam aan de wensen tegemoet, zodat in de zomer lange trams werden ingezet en er dagretours van Rotterdam tegen gereduceerd tarief beschikbaar kwamen. Bovendien zou de tramlijn weer een stuk verder richting het strand worden doorgetrokken: dat voorkwam gesjok door het mulle zand. Toch bleef ook de Stationsweg in Oostvoorne een drukke pleisterplaats, waar bij de Ijsbar Pinguin een ijsje of patatje gekocht kon worden. Een vruchtensorbet voor vijftig cent of een ijswafel met slagroom voor een kwartje hoorde immers bij een dagje uit aan het strand.

Verdwenen beroepen

📞 Brielse telefooncentrale

Het lukte lange tijd niet om op Voorne-Putten een geautomatiseerde telefooncentrale te introduceren. In 1943 leek het er even op, maar toen nam de bezetter alle apparatuur in beslag. Na 1945 kreeg het herstel van vernielde installaties elders voorrang, zodat opnieuw gewacht moest worden. Vanwege het toenemende telefoonverkeer moest er echter iets gebeuren, zodat achter het postkantoor langs de Voorstraat in Brielle een telefooncentrale werd gebouwd. Dit gebouw bood onderdak aan een installatie die weliswaar nog niet geautomatiseerd was, maar de groei voorlopig kon opvangen. Zeven telefonistes zaten achter het bedieningspaneel om de verbindingen handmatig tot stand te brengen. Op dinsdag 17 april 1951 vond de officiële ingebruikname plaats, waarbij Brielle zich verheugde in het feit dat de stad zich weer even kon profileren als middelpunt van de streek waar alle lijntjes samenkwamen.

🌾 Oude ambachten

Vanouds waren landbouw, veeteelt, vlasserij, hoepelmakerij en de riet- en biezencultuur de voornaamste middelen van bestaan in Spijkenisse en op de Welplaat. Daar kwam na de oorlog snel verandering in. De voormalige grienden langs de Hartel en de Botlek werden in cultuur gebracht en ingericht als landbouwgebied, zodat deze bron van inkomsten voor de hoepelmakers snel opdroogde. Omstreeks 1950 waren de grienden van de familie Hogenboom een van de laatste productieve hoepelmakerijen, waar onder meer matten voor dijkversterking werden gevlochten. De uitvoering van het Botlekplan luidde ook het einde van dit bedrijf in. De teelt van vlas werd steeds minder winstgevend naarmate de linnenindustrie inkromp – katoen overheerste in de linnenkast – zodat het overladen van opgebonden vlas steeds minder te zien was in Spijkenisse. De beroepen die voorheen voor brood op de plank zorgden, veranderden in rap tempo in oude ambachten op streekmarkten.

In benarde posities

Verhalen uit Zuidland

De verhalen van ooggetuigen uit Zuidland die in de loop der jaren zijn opgetekend vertellen over de stormachtige nacht: het lawaai van de wind die met orkaankracht tegen de huizen beukte, bomen ontwortelde en de pannen van daken blies. De angst voor een dijkdoorbraak door het hoge water leefde slechts bij een enkeling. De meeste mensen gingen slapen, soms op een geïmproviseerd bed op zolder of in een logeerkamer waar het gieren van de wind minder te horen was.

Dan de verwarde paniek als midden in de nacht de sirenes klinken, waarschuwend door burens op de voordeur

wordt gebonsd of het water plotseling in de kamer staat. Sommigen gingen de straat op om te helpen of om hoger gelegen plekken op te zoeken. Gezinnen met kinderen en ouden van dagen vluchtten naar de bovenverdieping, soms met medeneming van wat voedsel en persoonlijke bezittingen. Daar begon het wachten, vaak verstoken van elektriciteit en berichtgeving op de radio. Het stijgende water werd in het trapgat in de gaten gehouden: telkens verdween er weer een trede in het zwarte water tot het wassende waterpeil uiteindelijk tot stilstand kwam. In sommige huizen stond twee meter water –

vanaf de benedenverdieping klonken de geluiden van drijvende meubelstukken die tegen elkaar en de muren bonkten.

Bij het aanbreken van de ochtend was vanuit het raam een eindeloze watervlakte te zien. De wind waaide nog steeds stevig en tussen de schuimkoppen konden meubels, takken, stro en zelfs delen van huizen worden ontwaard. In de loop van de dag verschenen bootjes, met roeiers die tegen de elementen worstelden. Door de hoge golven was het soms onbegonnen werk: de wind en het ronddrijvende afval maakten het onmogelijk om dicht

bij de huizen te komen. De reddingsacties gingen echter onverminderd door om bewoners uit hun benarde positie te halen. Via ladders klauterden ze aan boord om in veiligheid gebracht te worden. Regen werd afgewisseld met natte sneeuw en felle hagelbuien, zodat de slachtoffers vaak verkleumd en drijfnat bij de opvangplekken in cafés, scholen en kerken arriveerden. Ook al waren ze in veiligheid gebracht, vaak waren de oudere inwoners totaal overstuurd, dikwijls slechts halfaangekleed, trillend als een rietje. De ervaringen van de Ramp raakten bij velen in het geheugen gegrift.

Dagelijks gemak

◆ Riolering

Bij een moderne stad hoorde ook een goede rioolzuiveringsinstallatie. In oktober 1955 sloeg Spijkenisse de eerste paal voor de rioolzuiveringsinstallatie langs de Hekelingseweg. Anderhalf jaar later was het complex gereed en kon het door de commissaris van de koningin worden geopend. In een vijftal stappen kreeg het afvalwater een behandeling om het zichtbare en onzichtbare vuil te verwijderen. Tot slot werd het weer drinkbare water geloosd in de Vierambachtenboezem. Bij de opening deed zich opnieuw het inmiddels typisch Spijkenisser probleem voor: het complex was al meteen ontoereikend voor zijn taak. De stad groeide snel en de voorzieningen konden het amper bijbenen. In 1962 zou een tweede installatie gebouwd worden.

◆ Gasfabriek

Brielle beschikte over een gasfabriek, die sinds november 1909 langs het Slagveld stond. Hierin werd steenkool in een proces zonder zuurstof verhit, zodat er gas en cokes ontstonden. Jarenlang voorzag Brielle hiermee in de gasvoorziening, maar na bijna vijftig jaar liep het oude, achterstallig onderhouden netwerk op zijn laatste benen. De kou tijdens de winter van 1956-1957 veroorzaakte lekken in de gasleidingen, met een hevige explosie in de gasfabriek op maandagochtend 18 februari 1957 als gevolg. Brielle zat dagenlang zonder gas en er was een ware run op petroleumstelletjes.

❖ Warmlopen voor diepvriezen

Het waren gouden tijden voor de huisvrouw: de voortschrijdende techniek maakte het leven steeds gemakkelijker. In maart 1957 vond voorlichting plaats over een mogelijke diepvriescentrale in Oudendoorn. De heer Van der Stoep somde alle voordelen op: in het goedkope seizoen gekochte producten konden maanden worden bewaard – zonder verlies van smaak, geur, voedingswaarde of ander bederf – om in duurdere periodes te worden gebruikt. In juli 1957 opende de installatie met 44 diepvrieskoelcellen in het gebouw van de Coöperatieve Aankoopvereniging van Oudendoorn. Elke deelnemer huurde voor 60 tot 70 gulden per jaar een vriesbox van 200 liter.

Het initiatief in Oudendoorn kreeg navolging. In november van hetzelfde jaar opende in Zuidland een installatie met 68 cellen, die voor 24.000 gulden was neergezet. Elke box had een eigen kleur en de vriescellen werden middels loting onder de deelnemers verdeeld. In april 1958 volgde Hekelingen, waar leraressen van de huishoudschool Bernisse uit Spijkenisse de kunst van het invriezen demonstreerden door een in stukken gehakt varken vakkundig in cellofaan te verpakken. In september 1960 volgde de opening van de diepvrieskluis in Rockanje. De tijd van wekken en inmaken was definitief voorbij.

Herlevend Hellevoetsluis

Terugkomst van de marinevloot

De band tussen Hellevoetsluis en de marine kwam in 1933 ten einde, toen de werf haar deuren sloot. Een korte opleving van maritieme activiteiten vond plaats in de jaren zestig, toen Hellevoetsluis de thuisbasis was voor vijftien mijnenvegers van de Mijnendienst.

De marine wilde om strategische redenen de Nederlandse oorlogsvloot niet slechts over de twee steunpunten Den Helder en Vlissingen verspreiden, maar over meerdere havens. Een deel van de schepen zou daarom in Hellevoetsluis komen te liggen. De gemeente was in haar nopjes, want de komst van 250 matrozen leidde ongetwijfeld tot een impuls van de lokale middenstand. Op 24 februari 1959 arriveerde de mijnenveger Hr. Ms. Douwe Aukes, die als kwartiermaker de voorbereidingen trof voor de komst van de overige schepen.

Op 15 april werd de komst van de vijftien mijnenvegers gevierd. Tien schepen werden als 'mottenballenvloot' in de haven ondergebracht, terwijl de andere vijf in actieve dienst buitengaats bleven liggen. 's Middags was er een defilé, waaraan ook de Marinierskapel deelnam en was er voor genodigden een cocktailparty aan boord van de Hr. Ms. Douwe Aukes. 's Avonds speelden de Marinierskapel en het Tamboers- en Pijperskorps Wilhelmina, terwijl de schepen feestelijk verlicht waren en er in Café Uitterlinden tot in de vroege uurtjes gedanst werd.

◆ Toeristeninformatiepunt

De Deltawerken waren een uitstekende bestemming voor een dagje uit. Om al die belangstellenden te ontvangen, op de hoogte te brengen van de voortgang en een blik te gunnen op het spectaculaire bouwwerk was een voorlichtingscentrum nodig. Daartoe werd in april 1959 op het oostelijk havenhoofd in slechts zes weken de Sextant gebouwd. Hierin kwamen tentoonstellingspanelen, kiosken met souvenirs en een restaurant. Op 5 mei vond de feestelijke opening plaats. Hellevoetsluis was een toeristische attractie rijker en Rijkswaterstaat gebruikte het voorlichtingsgebouw voor de ontvangst van gasten uit binnen- en buitenland. Enkele weken later vond er bijvoorbeeld een bijeenkomst plaats

voor tachtig journalisten die een uitgebreide toelichting op het project kregen en aansluitend per boot het werkeiland bezochten.

De belangstelling voor de Deltawerken was enorm, zodat precies een jaar later naast de Sextant een nieuw voorlichtingscentrum verrees, waar een uitgebreidere expositie met maquettes en foto's over de Deltawerken te bekijken viel. Het gebouw beschikte tevens over een filmzaal voor 150 personen, waar de documentaire 'Het getij aan banden' over de Watersnoodramp en de Haringvlietdam werd vertoond.

Fotoverantwoording

- Omslagfoto: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf C.J. Koornneef
- Pag. 5: Stadsmuseum Hellevoetsluis, fotograaf onbekend
- Pag. 6: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf vermoedelijk M.A.J. Hanse
- Pag. 7: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Van Oudgaarden Sr.
- Pag. 8: Streekarchief Voorne-Putten, Fototechnisch en Cartografisch Bedrijf KLM
- Pag. 9 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 9 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 10: Stadsmuseum Hellevoetsluis, fotograaf onbekend
- Pag. 11: Nationaal Archief, fotograaf Ben Merk (Anefo)
- Pag. 12: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf C.J. Koornneef
- Pag. 13: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 14 links: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 14 rechts: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 15: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 16/17: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 18: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 19 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 19 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Jan Klein
- Pag. 20: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 21: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 22: Streekarchief Voorne-Putten, Fotopersbureau 't Sticht, Utrecht, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 23: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 24: Stadsarchief Rotterdam, fotograaf onbekend
- Pag. 25: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 26: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf vermoedelijk C. Sipkes
- Pag. 28: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf C. Sipkes
- Pag. 29: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf C. Sipkes
- Pag. 30 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, nv De Arbeiderspers
- Pag. 30 onder: Nationaal Archief, fotograaf Duinen, Anefo
- Pag. 31: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, nv De Arbeiderspers
- Pag. 32 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 32 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Emmerzael-Mooldijk
- Pag. 33 links: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 33 rechts: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 34: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, nv De Arbeiderspers
- Pag. 35 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf S.A. Mol, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 35 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf C. Sipkes
- Pag. 36: Stadsmuseum Hellevoetsluis, fotograaf onbekend, Fototechnisch en Cartografisch Bedrijf KLM
- Pag. 37: Stadsmuseum Hellevoetsluis, fotograaf J. Geerts
- Pag. 38: Stadsmuseum Hellevoetsluis, fotograaf onbekend
- Pag. 39: Stadsmuseum Hellevoetsluis, fotograaf onbekend
- Pag. 40: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 41: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 42: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, Centraal Foto-persbureau
- Pag. 43: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, Int. Photopress Office
- Pag. 44: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, Fotopersbureau Strauss
- Pag. 46: Nationaal Archief, Spaarnestad Photo, fotograaf W.L. Stuifbergen
- Pag. 47: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 48: Nationaal Archief, fotograaf onbekend, collectie Anefo
- Pag. 49: Nationaal Archief, fotograaf Eric Koch, collectie Anefo
- Pag. 50: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Anefo
- Pag. 51: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf S.A. Mol
- Pag. 52: Streekarchief Voorne-Putten, Studio Van Leeuwen, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 53: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 54: Nationaal Archief, fotograaf Harry Pot, collectie Anefo
- Pag. 55: Streekarchief Voorne-Putten, ANP-foto
- Pag. 56 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 56 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 57: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 58: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Barzilay
- Pag. 60: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 61: Streekarchief Voorne-Putten, foto NFP
- Pag. 62: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 63: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 64 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf J. van Eijdsen
- Pag. 64 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 65: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Barzilay
- Pag. 66: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 67: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 68: Nationaal Archief, fotograaf Harry Pot, collectie Anefo
- Pag. 69: Nationaal Archief/Spaarnestad, fotograaf Harry Pot, collectie Anefo
- Pag. 70: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 71: Nationaal Archief, fotograaf Peter van Zoest, ANP
- Pag. 72 links: Nationaal Archief/Spaarnestad, fotograaf Peter van Zoest, ANP
- Pag. 72 rechts: Nationaal Archief, fotograaf Herbert Behrens, Anefo
- Pag. 73: Stadsmuseum Hellevoetsluis, fotograaf onbekend
- Pag. 74: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf J. van Buren, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 76: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant, Int. Photopress Office
- Pag. 77: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 78: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 79 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf C.J. Koornneef
- Pag. 79 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf C.J. Koornneef
- Pag. 80: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 81 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Ary Groeneveld
- Pag. 81 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Ary Groeneveld
- Pag. 82: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf H.A.A. Degen
- Pag. 83: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 84: Nationaal Archief, fotograaf Eric Koch, collectie Anefo
- Pag. 85 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 85 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 86: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, Shell-foto
- Pag. 87: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf C. Dubbeld
- Pag. 88: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, Aero-camera
- Pag. 89: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Ary Groeneveld
- Pag. 90: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 91: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf M.W. Korver
- Pag. 92 links: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Mari Voets
- Pag. 92 rechts: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 93: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf J. van Buren, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 94: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 95 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf W. van Gaalen, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 95 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf W. van Gaalen
- Pag. 96: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 97 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf H.A.A. Degen
- Pag. 97 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 98: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 99 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf C.J. Koornneef
- Pag. 99 onder: Nationaal Archief, fotograaf onbekend, Anefo
- Pag. 100: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 101 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 101 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 102: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, Shell-foto
- Pag. 103: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 104: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 105: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Nic. B. Morelis
- Pag. 106: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 108 links: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Rotterdams Nieuwsblad
- Pag. 108 rechts: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Nic. B. Morelis
- Pag. 109 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 109 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Nic. B. Morelis
- Pag. 110 boven: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Weekblad Delta
- Pag. 110 onder: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Gercofoto
- Pag. 111: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, fotopersbureau Nico van der Stam
- Pag. 112: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 113 boven: Stadsmuseum Hellevoetsluis, fotograaf onbekend
- Pag. 113 onder: Nationaal Archief, fotograaf Bert Verhoeff, Anefo
- Pag. 114: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 115: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf J.C. Koornneef
- Pag. 116 links: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 116 rechts: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 117: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 118 links: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend
- Pag. 118 rechts: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Nieuwe Brielse Courant
- Pag. 119: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf R.G. Meijer
- Pag. 120: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf J.F.J. van den Berge
- Pag. 121 links: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf J.F.J. van den Berge
- Pag. 121 rechts: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, collectie Cultureeltechnische Dienst Utrecht
- Pag. 122: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Hans de Bakker, collectie Rotterdam Nieuwsblad
- Pag. 123: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, IPO/NT Photo/Press Office
- Pag. 124: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf Nic. B. Morelis
- Pag. 125: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf C.J. Koornneef
- Pag. 126: Streekarchief Voorne-Putten, fotograaf onbekend, VERWO Beton
- Foto auteur: Joris Lugtigheid

Colofon

Uitgave

wBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com
i.s.m.

Streekarchief Voorne-Putten, Brielle
info@streekarchiefvp.nl
www.streekarchiefvp.nl

Tekst

Bob Benschop

Tekstredactie

Nanny Maat

Vormgeving

Riesenkinder, 's-Hertogenbosch

© 2019 wBOOKS Zwolle / Streekarchief Voorne-Putten Brielle / Bob Benschop

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

W BOOKS

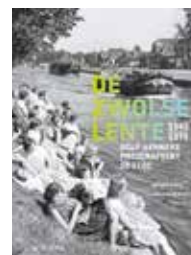
De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam. © c/o Pictoright Amsterdam 2019.

ISBN 978 94 625 8324 5

NUR 646

Eerder in deze reeks verschenen:

Hoe het eiland in een kwart eeuw van gezicht veranderde

Het overwegend agrarische Voorne-Putten onderging na 1945 een ingrijpende metamorfose. Het weidse uitzicht boven de uitgestrekte polders kreeg een totaal ander aanzien toen de fabrieksschoorstenen, hoogspanningsmasten, woonwijken en flatgebouwen verrezen. De bewoners hadden weinig grip op alle veranderingen die de oprukkende havens en aanleg van de Haringvlietdam met zich meebrachten. De locaties van nieuwbouw en de uitbreidingen op het gebied van infrastructuur werden gedicteerd door planologische diensten.

Toch probeerde het eiland zijn eigen stempel te drukken: Brielle liet tal van historische panden restaureren, terwijl Spijkenisse zich juist van zijn verleden ontted en de dorpskern grotendeels sloopte. Hellevoetsluis poogde nieuwe industrieën aan zich te binden om de leegstaande marinecomplexen te laten herleven en Rockanje en Oostvoorne ontpopten zich als uiterst populaire badplaatsen.

In dit boek wordt de roerige geschiedenis van Voorne-Putten in de periode 1945-1975 gepresenteerd. Aan de hand van foto's uit de collecties van Streekarchief Voorne-Putten, aangevuld met foto's uit onder meer Stads-museum Hellevoetsluis, wordt in beeld gebracht hoe het eiland te maken kreeg met de gevolgen van de Deltawerken, de uitdijende haven en de ruilverkaveling. Al bladerend verandert de samenleving in de dynamische, moderne maatschappij die vandaag de dag herkenbaar is.

Historicus Bob Benschop is verbonden aan het Streekarchief Voorne-Putten en verricht onderzoek naar Voorne-Putten in het algemeen en de geschiedenis van Hellevoetsluis in het bijzonder.

